

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

ס.

עין משפט
נר מצוה

פד א מיי פ"ב מהל
מ"א הלכא י סמג
לאון קמח טו"ש י"ד סי'
קמח טו"ש י"ד סי'
ב מיי פ"ח מהל טומאת
אזולין הל' יו:
ג מיי שם הל' ב סמג
לאון קמח טו"ש י"ד סי'
סי קמח טו"ש י"ד סי' קמח
טו"ש י"ד סי' קמח
ד מיי שם הל' ג סמג
טו"ש י"ד סי' קמח
ה מיי שם הל' ד סמג
טו"ש י"ד סי' קמח
ו מיי שם הל' ה סמג
טו"ש י"ד סי' קמח
ז מיי שם הל' ו סמג
טו"ש י"ד סי' קמח
ח מיי שם הל' ז סמג
טו"ש י"ד סי' קמח
ט מיי שם הל' ח סמג
טו"ש י"ד סי' קמח
י מיי שם הל' ט סמג
טו"ש י"ד סי' קמח

לפרש אלא ודאי אסר הכל כדפרישית והלכתא כוותיה והקשה הר"ר משה מקו"י על זה הפסק דכל זה אינו אלא מכח הפירוש שפירש שאין הגישתא מגעת עד שולי החצית והקשה לישנא דכולי חמרא אגישתא^(א) (גרירא) לא משמע הכי דהא לא היה נעשה כי אם להריק את החצית דרך שם בלא נקיבה וגם ר"ש פירש לקמן שהגישתא היתה מגעת עד שולי החצית ומה שהקשה ר"ת דכמיה דוכתי פסקינן כיחוד לגבי רצבים היינו כשפסקינן^(ב) בהדיא כוותיה^(ג) אבל הכא דלמא ברייתא לא שמיע ליה לרב פפא ולמלא אי שמיע ליה לרבנן פליגי עליה הוה הדר ציה לכן נראה לו דאין הלכה כרב פפא מטעם דקס ליה כיחידא והוה ר"ת פסק ק"ו וא"ת לפי מה שפירש ר"ת שהגישתא היתה מגעת עד שולי החצית למה לא היה רב פפא רוזה לאסור^(ד) ויחיא לישנא דכל להדי ברזא אסור אע"פ שסופו ללכת גם שם לא היה רוזה לאסור כי אם מה שעלה בחלל הקנה אבל לישנא דעד ברזא אסור משום שסופו ללכת למה לא היה אסור שם יש לומר דעד ברזא סופו ללכת ויחיד בקל דכשיסיר עובד כוכבים ידו מעל הנקב יאל היין מאליו אבל צבת גישתא כיון ששם העובד כוכבים ידו מנעו מללכת אם לא ימנעו בקנה פעם שניה וי"ל דצין רב פפא ורצה ללא אסרי בהגהה השאר מטעם תערובת סברי כרשב"ג דלמח ימנע חוץ מדמי יין נסך שבו והיה דקדח במינקת

ואיך שרי ואיכא דאמרי אמר רב פפא אע"ד הברזא חמרא אסיר ואיך שרי אמר רב יימר כתנאי^(ה) חבית שנקבה בין מפיה בין משוליה ובין מצידיה ונגע בו טבול יום בטמאה רבי יהודה אומר מפיה ומשוליה בטמאה^(ו) מצידיה טהורה מכאן ומכאן אמר רב פפא ועובד כוכבים אסיר מ"מ כי קאתי מכח עובד כוכבים קאתי ישראל אדנא ועובד כוכבים אכובא חמרא שרי ואי מצדד צדודי אסיר אמר רב פפא האי עובד כוכבים דדרי זיקא וקאזיל ישראל אחוריה מליא שרי דלא מוקרקש חסירא אסיר דלמא מוקרקש חבובא מליא אסיר דלמא נגע חסירא שרי דלא נגע רב אשי אמר זיקא בין מליא ובין חסירא שרי מ"מ אין דרך ניסוך בכך מעצרא זיירא רב פפי שרי רב אשי ואיתימא רב שימי בר אשי אסר בכחו וכולי עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בכח כחו איכא כי פליגי בכחו הוה עובדא בכח כחו ויאסר רב יעקב מנהר פקוד ההוא חביתא דאיפקה

א) (טבול יום פ"ב מ"א) וצמחה איתאמן האלדים מכאן ומכאן טבול יום דה"ש לשנות קמח"א) ונעיל ונ"א) (ז"ל גרירא) (ח) ז"ל הנקב ר"מ) (י) שבת ג"א.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה (ברך הקודש) אמר רב פפא אבל הבא דלמא ברייתא לא שמיע ליה. כדל"ה בשבת דף ס"א ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב פפא דעד: (ב) רש"י ד"ה ואיך וכו' לא חזיר הוא לנכר כל שאר היין: (ג) ד"ה עד הבחא וכו' חזיר ואסור ואיך שרי אף בשתייה הס'ד: (ד) ד"ה עובד כוכבים אדנא עובד כוכבים אכובא חמרא שרי ד"ה חמרא חמרא אסיר וצבובא חמרא עסקינן דלמא נגע לישנא אחרינא אפי' חסירא נמי משום דמוקרקש ליה לחמרא וביה דמוקרקש כבויה כ"ל: (ו) תוס' ד"ה (ברך הקודש) אמר ר"פ ט' היינו כשפסק תלמודי' בהדיא: (ז) ב"מ' הניחא לישנא דכל דלהדי ברזא אסור ואיך שרי אף על פי שסופו: (ח) ד"ה וכו' מלך וכו' לאוהו לשון. ג"כ ומה שהביא' כח ג"כ כאותו לשון ואפי' בהגהה אסור וכן כח הכותב בסיומן ש"מ:

לעזי רש"י

ווי"ץ [ווי"ץ]. ב"ר הכהנא. אישפולג"ל [אישפולג"א]. ב"ר הכהנא (ב"רמ"ה).

מוסף רש"י

זיירא. לשון עולר ב"מ ס"ה.

דאין קרקוש בכלי פתוח. ואע"ג דכי ליה א"ל בלא קרקוש מעט כיון דלא ניחא ליה בקרקושיה דלמא מישתפך ה"ל כחו שלא כבוונה ומותר אבל זיקא הוה קרקוש ודומה למשכשך והוה נסך: אין דרך ניסוך נכך. אבל כבוונה מליאה איכא למיחש לנגיעה כשהוא נותן ידו על שפתו לא פליגי רב אשי ואסור: מעצרא זיירא. גמ' דאין דורכין אלא כובשין בקורה. זיירא מכבש כמו (שופטים ו) ויזר ואת הגוה ימנען טל מן הגוה מלא ספל מים: כדחו. היכא דנעביס שחטויה מכחו כגון שעולה על הנסרים שעל התפוח ומכבדים: כולי עלמא לא פליגי דאסור: נח כחו. כגון שמגלגל הגלגל שקורין ווי"ץ והיא מפלת הקורה ובלשון לעז אישפולג"ל: דאיפקה

זהם כל שעה טופח להטפיח וראשון ראשון נאסר: מצידיה טהורה. פי' חוץ מן היין שצבובי הנקב וא"ת אמאי לא יטמא את המותר י"ל דמשקה הוצא מחמת טבול יום נפסלים ואינם פוסלים תדע דהוא תנן (טבול יום פ"ב מ"ה ע"ג) שמן שלף ע"ג יין ונגע טבול יום במקמתו לא פסל אלא מקום מנגעו ואפילו מלא דפוסל ה"ט מפני שנייהם חזיר זה לזה: עובד כוכבים אדנא וישראל אכובא. ריקנית ואפויש צידו חמרא אסור פי' הקונט' ואפילו בהגהה דה"ל יין שמוגו עובד כוכבים וכחו הוא ואסרנא ליה משום כך וכי ולפי אותו פירוש לעיל גבי יין שמוגו דאין אסור בהגהה י"ל שיש להחמיר כאן יותר שיש לתלות שהריקו בכוננת ניסוך ומיהו כחו של עובד כוכבים הוא ובמאי לנצרי גזר והנשאר בכלי מותר ודוקא כי שפך העובד כוכבים לנדרו וכן כסמוך כי לדר לנדרו אבל אם סייע לו ישראל הכל מותר ואף בשמיה דכל היכא דכח עובד כוכבים אסור אם כח אחר מעורב בו מותר ומיהו לכתחלה אסור דאמרין לקמן (דף ע"ב): אמר להו רבא להנהי שובאי כי שפכיתו חמרא לא ליקרב עובד כוכבים ולקטיע בהדיכו דלמא משחיתו ושדיתו ליה עליה: וא"י מצדד צדודי אסיר. נראה לרי"ב ז"ר מאיר כאותו (ח) לשון שפי' הקונט' אפי' כצבובא חסירא דכיון דמוקרקש ליה בכוננה ה"ל כחו בכוננה ואסור בשמיה ומדמי ליה לנוגע בקנה דמה לי נוגע בקנה או נוגע בשולי הכובא ואורי"י כי יש בני אדם שמניחים עובד כוכבים לנדרו להגזיה העגלה שהחצית בתוכה או החצית כשהוא מקלח מוך הכובא כדי שיקלח יפה ואומרים מסייע שאין בו ממש הוא דבלאו הכי היה מקלח ולא רצה לומר בזה לא אסור ולא הימר אכן יש להחמיר צבני אדם כשמניח הכובא שיש בה מעט יין לנדר אחד שלא יטה אותו העובד כוכבים ואפילו אם נער קטן מסייע דמסייע כי האי ודאי מסייע אין בו ממש כי ההוא דזה יכול זה אינו יכול דפרק המנעני (שבת דף ג"א): זיקא בין מ"א בין חסירא שרי. דאין דרך ניסוך נכך ע"י קרקוש יין בכלי בשעה שנושאו והכי קי"ל דרב אשי הוא בתראה ואכובא לא פליגי ואסור ודוקא כשנושאה על ראשו או על כתפיו דאיכא למיחש דלמא נגע אבל צמט או לישא הדלי דרך טבעתו מותר ומכאן יש ללמוד שאם יש כאן גוד של עור רך מלא יין אע"פ שהעובד כוכבים דוחק ומגיע דפנותיו זה לזה דכשר כיון דאין דרך ניסוך נכך ומכאן התייר ר"ת על ברזא שהיתה רפויה חצית ועל סתימת המגופה שהיתה רפויה ע"פ החצית וצא עובד כוכבים והדיק וגם צפיטס גדול שלא היו השולים מהדוקים וצא יהודי ושם נעורת והיה תופשה נגד הנקב ומנע קתה היין ללכת ולא כל כך וצא הגגר עובד כוכבים והעמידו בדוקא כנגד הספק צבין עד שפסם^(א) הספק כל זה התייר מעט שהיה מדמה כל אלו המעשים לנדר של עור רך שאין דרך ניסוך נכך וגם ר"י הורה לסמוך על הימר זה אם ירצו אע"פ שיש פתחון פה לבעל דין לחלוק וגם היה ר"י מציא ראייה משהיה דלקמן (דף ע"ב): דעם הארץ שהושיט ידו לגת ונגע באשכולות לאשכולות טמאין והגת טהורה ואע"פ שהיין מהלך מטעם דמפסקי אשכולות אכן ר"ת דחה אותה ראייה כי שם מדבר אחר דריכה והולאת יין מן הגת ומהדוקות יחד האשכולות ועצרות כעין שעושין אותן כתפוח שלנו ולכן מפסקי היטב היטב: ה"וה עובדא בכח כחו ואסרה רב יעקב מנהר פקוד. וכן פסק רצירו חננאל דמעשה רב לכן טוב הדבר שסייע הישראל עם העובד כוכבים לגלגל כשמפיל הקורה על הגת של ענבים וצעינן שיהיה גם הישראל לנדרו יכול להשפילה או שאינם יכולין להשפילו כל אחד לנדרו אבל אם די בכח העובד כוכבים ואין די בכח הישראל שמא יש לאסור כמו^(א) זה יכול זה אינו יכול דהוי מסייע שאין בו ממש אמנם כרשב"ס פי' שאם גלגל העובד כוכבים לנדרו ויש כאן הפסק מרובה יש לסמוך על איכא דאמרי שממיר בכח כמו ובהני מעצרי ידון איכא ג' כחות מקל וגלגל וקורה ועוד כח רביעי כשמשימין דפים על הענבים ומיהו למאן דאסר לא מנינו מילוק צין ג' כחות לנדר מעשה

דאין קרקוש בכלי פתוח. ואע"ג דכי ליה א"ל בלא קרקוש מעט כיון דלא ניחא ליה בקרקושיה דלמא מישתפך ה"ל כחו שלא כבוונה ומותר אבל זיקא הוה קרקוש ודומה למשכשך והוה נסך: אין דרך ניסוך נכך. אבל כבוונה מליאה איכא למיחש לנגיעה כשהוא נותן ידו על שפתו לא פליגי רב אשי ואסור: מעצרא זיירא. גמ' דאין דורכין אלא כובשין בקורה. זיירא מכבש כמו (שופטים ו) ויזר ואת הגוה ימנען טל מן הגוה מלא ספל מים: כדחו. היכא דנעביס שחטויה מכחו כגון שעולה על הנסרים שעל התפוח ומכבדים: כולי עלמא לא פליגי דאסור: נח כחו. כגון שמגלגל הגלגל שקורין ווי"ץ והיא מפלת הקורה ובלשון לעז אישפולג"ל: דאיפקה